

CINEBAIX

GUIA DE LA PEL·LÍCULA

LA PIEL QUEMADA

CINEBAIX.EDUC

Cinema i educació

<http://www.cinebaix.com/educa08/>
cinebaix@cinebaix.com

Ajuntament de
Sant Feliu
de Llobregat

LA PIEL QUEMADA

FITXA TÈCNICA

Direcció, guió i producció_Josep Maria Forn

Gènere_drama neorrealista

Durada_110 min

Nacionalitat_Espanya

Any_1967

Intèrprets_Antonio Iranzo (José), Ángel Lombarte (Andrés), Marta May (Juana), Carlos Otero (Julio), Silvia Solar (dona estrangera), Luis Valero (Manolo)

SINOPSI

José és un treballador d'origen andalús que treballa com a peó de la construcció a un poble de la Costa Brava. Va haver d'emigrar perquè al seu lloc d'origen, Guadix, un poblet de Granada, no tenia feina com a jornaler agrícola, ni tampoc existien altres fonts d'ocupació. A la Costa Brava en canvi hi ha una important demanda de treball pel fort creixement que està tenint el turisme. Instal·lat a Catalunya viu amb contradicció la seva nova situació: les relacions laborals, la llengua catalana, la presència de les turistes estrangeres, etc. D'altra banda, Juana, la seva dona, els seus fills i el seu germà, emprenen també el viatge per reunir-se amb ell. La pel·lícula transcorre durant tot el dia que dura aquest viatge, mostrant de forma paral·lela el que els hi passa a uns i altres i els records que tenen del seu passat. D'aquesta manera, podem observar el contrast entre una Espanya rural empobrida i molt conservadora moralment amb el que està passant a de les zones turístiques on s'estan produint canvis molt accelerats. Igualment tenim l'oportunitat de percebre les contradiccions que viuen aquests pobles que s'estan especialitzant en l'activitat turística.

FITXA DIDÀCTICA

1. Objectius Pedagògics:

- Reconèixer la relació que existeix entre les migracions de població i les necessitats de mà d'obra que comporta el creixement i concentració de la indústria turística en una determinada zona.
- Descobrir sobre les condicions laborals precàries i les dures condicions de vida a les que es veuen sotmesos els treballadors i treballadores vinculats al turisme.
- Reflexionar sobre els canvis culturals, en especial en relació a la moral, les normes de comportament, la concepció del cos i les relacions entre gèneres, que es produeixen amb el creixement turístic.

2. Claus de treball per a la dinamització:

Amb *La piel quemada*, Josep Maria Forn va realitzar una pel·lícula atípica en el panorama de la producció cinematogràfica que es feia a l'Espanya franquista. Segueix una tendència minoritària, en la que també es podrien incloure les obres de Juan Antonio Bardem o José Antonio Nieves Conde, tractant d'apropar-se a la realitat social espanyola per la via dels cànons neorealistes: rodatges en exteriors, fotografia en blanc i negre, personatges populars, missatge social. El títol de la pel·lícula, *La piel quemada*, és el resultat d'un joc d'imatges entre la pell cremada pel sol dels obrers de la construcció que treballen en la creació de les infraestructures turístiques, com la d'Antonio, el seu protagonista, i la pell cremada de les turistes estrangeres que es bronzegen a la platja de la Costa Brava.

En el seu moment, i durant anys, la pel·lícula va ser vista i discutida àmpliament a Catalunya al voltant d'alguns dels problemes que plantejava a propòsit de la immigració de treballadors andalusos que van venir a Catalunya als anys seixanta en relació a l'ús de la llengua, el bilingüisme, el futur de la identitat nacional de la comunitat que els acullia, Catalunya, i que es beneficiava del seu treball. Aquesta va ser la perspectiva fonamental que va suscitar els debats sobre la pel·lícula, donada l'enorme dimensió del tema en aquella conjuntura. El missatge que proposava el seu director era que malgrat la nostàlgia pel seu lloc d'origen els fills dels treballadors immigrants arribats d'altres llocs de l'Estat espanyol serien tant catalans com qualsevol altre.

Però la realitat que descriu el film permet abordar-la també des d'altres prismes, com les conseqüències de l'intens desenvolupament turístic d'una zona de mar com la Costa Brava. La pel·lícula reflecteix la complexitat i les contradiccions del creixement turístic. Algunes d'aquestes qüestions són:

- La necessitat de mobilitzar mà d'obra per fer front a les necessitat de creixement del sector i el recurs a la migració camp-ciutat, amb el que l'estructura social es torna més complexa. D'altra banda, aquesta absorció de mà d'obra es veu possibilitada per una estructura agrària als llocs d'origen, en aquest cas Andalusia, profundament desigual i injusta que condemna a la fam una part molt important de la seva població.
- La precarietat de les condicions laborals i de la vida dels treballadors de la construcció de les infraestructures turístiques (apartaments, hotels, etc.). Aquesta precarietat es pot veure, per exemple, amb el sistema de remuneració que reben els obrers que incorpora uns grans nivells de discrecionalitat o amb les escasses condicions de seguretat amb les quals treballen (sense cascots, xarxes de protecció o

altres). Pel que fa a les condicions de vida, podem observar com la demanda de treballadors no ha estat acompanyada d'un acondicionament de la zona per a la seva acollida, i que aquests no disposen de les infraestructures d'habitatge necessàries.

- El xoc cultural i de valors que es produeix entre els turistes i la població local i especialment la població de treballadors immigrants que venen a satisfer les demandes de mà d'obra d'aquest sector. Aquest fet és especialment rellevant pel que fa a l'àmbit de la concepció del cos, la sexualitat, l'afectivitat i l'amistat entre homes i dones. La pel·lícula mostra tot un seguit de situacions en les quals queda clara la diferència i el xoc culturals, però també capacitat d'adaptació, que suposa l'arribada de turistes amb uns esquemes molt més oberts en relació a aquests assumptes. Aquesta arribada va suposar un canvi de les normes i valors socials, una autèntica revolució en el context d'una Espanya que vivia sota la dictadura franquista i on imperava una estricta moral conservadora de caire religiós.

3. Elements de debat :

- Quina opinió tens sobre el model de desenvolupament econòmic espanyol que va suposar la migració de grans contingents de població d'unes zones a altres?
- Quines són les condicions de vida i de treball dels obrers de la construcció que apareixen a la pel·lícula?
- De quina manera es torna més complexa la societat catalana amb el desenvolupament de la indústria turística?
- Què va aportar el creixement del turisme en termes culturals i morals?

Informació extreta de:

<http://www.edualter.org/material/turisme/piel.htm>